

працівникам на виявлення інформації про факти зловживань та вчинення кримінальних правопорушень у сфері публічних закупівель та осіб, які їх допускають; шляхом проведення заходів оперативного (ініціативного) пошуку здійснювати відпрацювання об'єктів оперативного обслуговування з метою отримання інформації про факти зловживань, вчинення кримінальних правопорушень у сфері публічних закупівель.

3. Наступний етап у процесі планування заходів з оперативного обслуговування кримінальною поліцією сфери публічних закупівель.

Відповідно до положень Інструкції з організації планування в системі Національної поліції України, затвердженої Наказом МВС України від 24.12.2015 № 202, план повинен мати такі реквізити: гриф затвердження; назву документа; назву органу чи підрозділу поліції; заголовок (указується термін, на який складено план); текст; підпис; дату складання. План оформлюється, як правило, у вигляді таблиці, яка має такі графи: порядковий номер заходу, назва заходу, відомості про виконавців, строк виконання; очікуваний результат або індикаторні показники виконання (за потреби), відмітка про виконання (або інший спосіб контролю); примітка (за потреби).

Наприкінці слід зазначити, що планування заходів з оперативного обслуговування кримінальною поліцією сфери публічних закупівель не повинно закінчуватися перед початком дій, визначених у плані, або після його затвердження, адже, як зазначалося вище, цей процес є динамічним і повинен залежати від змін в оперативній обстановці у сфері публічних закупівель або на окремих об'єктах оперативного обслуговування.

1. Федчак І. А. Організаційно-тактичні основи оперативного обслуговування об'єктів (галузей) економіки підрозділами ДСБЕЗ МВС України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ: КНУВС, 2009. 268 с.

2. Бугайчук К. В. Планування у процесі публічного адміністрування в органах Національної поліції. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 2. С. 84–89.

УДК 343.98:343.7

DOI: 10.31733/15-03-2024/2/63-66

Олександр ЯКОВЧЕНКО

аспірант кафедри

оперативно-розшукової діяльності

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ РОЗСТАНОВКИ СИЛ ПІДРОЗДІЛІВ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ НА ТЕРИТОРІЇ ОПЕРАТИВНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ ЩОДО НЕЗАКОННОГО ЗАВОЛОДІННЯ ТРАНСПОРТНИМИ ЗАСОБАМИ

Одним із дієвих механізмів превенції та своєчасного виявлення незаконного заволодіння транспортними засобами є якісна організація розстановки сил підрозділів кримінальної поліції на території оперативного обслуговування щодо незаконного заволодіння транспортними засобами.

Для розкриття питання організації розстановки сил підрозділів кримінальної поліції на території оперативного обслуговування щодо незаконного заволодіння транспортними засобами, на нашу думку, доцільно використовувати класифікацію, запропоновану В. Давидюком, залежно від значення, нормативного статусу суб'єкта, обсягу проведення оперативно-розшукової діяльності:

1) основні оперативно-розшукові сили Національної поліції – це весь особовий склад оперативних підрозділів Національної поліції України, який володіє спеціальними знаннями, обізнаний про прийоми конспірації, а також має допуск до державної таємниці та який, згідно з чинним законодавством і посадовими інструкціями, уповноважений на пошук і фіксацію фактичних даних про підготовку та вчинення особами злочинних дій, оперативно-розшукову превенцію й оперативно-розшукове забезпечення кримінального провадження шляхом здійснення оперативно-розшукових заходів, заходів оперативного (ініціативного) пошуку, використання засобів оперативно-розшукової діяльності, можливостей спеціальних оперативно-розшукових сил;

2) допоміжні оперативно-розшукові сили Національної поліції – особи, які сприяють здійсненню оперативно-розшукової діяльності та виконують другорядні функції у процесі виконання завдань оперативно-розшукової діяльності;

3) спеціальні оперативно-розшукові сили Національної поліції – це окрема оперативно-розшукова категорія сил оперативно-розшукової діяльності, яка негласно та на конфіденційній основі сприяє виконанню завдань оперативно-розшукової діяльності та кримінального процесу [1, с. 27–28].

Пропонуємо розглянути особливості організації розстановки зазначених вище оперативно-розшукових сил на території оперативного обслуговування щодо незаконного заволодіння транспортними засобами.

1. Організація розстановки основних оперативно-розшукових сил Національної поліції на території оперативного обслуговування щодо незаконного заволодіння транспортними засобами.

Аналіз діяльності оперативних підрозділів Національної поліції України щодо протидії незаконному заволодінню транспортними засобами показав, що основними оперативними підрозділами, які здійснюють оперативно-розшукову протидію незаконним заволодінням транспортними засобами, є управління карного розшуку при ГУНП в областях та підрозділи кримінальної поліції відділів (відділень) поліції.

На початку 2021 року керівництвом МВС України та Головою Національної поліції України презентовано нову модель організації діяльності Національної поліції України [2], яка вже втілена у життя. Насамперед такі зміни обумовлені проведенням в Україні адміністративно-територіальної реформи та реалізацією принципу децентралізації державної влади, в результаті чого 490 районів було ліквідовано, натомість створено 119 і 17 – на тимчасово окупованих територіях. Також на шляху до подальшого розвитку Національної поліції України обрано побудову її організаційної структури та засад функціонування відповідно до міжнародних стандартів з метою вдосконалення управлінських процесів, а також діяльності з надання поліцейських послуг громадянам в правоохоронній сфері [3, с. 34].

Відштовхуючись від цих нововведень та з урахуванням новостворених районів на території нашої держави з'явилися підрозділи поліції – управління та відділи. З метою максимального охоплення усього населення поліцейським захистом у їх складі створені відділи, відділення та сектори поліцейської діяльності. Слід визнати, що така структурна побудова поліції має певні недоліки, насамперед на рівні місцевих управлінь Національної поліції. Це призводить до скорочення підрозділів прямого підпорядкування та створює труднощі у координації здійснення забезпечення публічної безпеки та порядку на певній території [4, с. 31]. У той же час відділення поліції поділені на два типи: одні у своєму штаті мають слідчі підрозділи та карний розшук, а в інших залишилися лише дізнання та превентивні служби. Це пояснюється тим, що злочини невеликої тяжкості тепер є кримінальними проступками, які можуть розслідувати поліцейські офіцери громади, дільничні та працівники ювенальної превенції. Відповідно, не всі невеликі підрозділи потребують у своїй структурі кримінальну поліцію та слідство, включаючи ту обставину, що населення на окремих територіях обслуговування в принципі нечисленне, а криміногенна ситуація спокійна. При цьому сектори поліцейської діяльності – це невеликі підрозділи поліції, в яких функціонує лише превенція, тобто групи реагування, які оперативно виїжджають на виклики за номером 102, а також дільничні офіцери поліції, які безпосередньо працюють із населенням [3, с. 35].

Одним із дієвих механізмів організації оперативного обслуговування кримінальною поліцією лінії роботи щодо незаконного заволодіння транспортними засобами є спеціалізація оперативних працівників підрозділів кримінальної поліції щодо протидії вказаним кримінальним правопорушенням. Удосконалення такої діяльності можливо досягти шляхом зміни організаційно-штатного розпису структурних підрозділів кримінальної поліції з метою створення у відділах (секторах) кримінальної поліції груп за лінією протидії незаконним заволодінням транспортними засобами, з урахуванням пріоритетних напрямів їх оперативно-службової діяльності [5].

Ще одним із дієвих механізмів організації оперативного обслуговування кримінальною поліцією лінії роботи щодо незаконного заволодіння транспортними засобами є створення в кожному територіальному підрозділі Національної поліції спільних оперативно-пошукових груп.

Вказані оперативно-профілактичні групи доцільно створювати на постійній основі, а до їхніх повноважень слід віднести систематичний аналіз, накопичення наявної первинної

оперативно-розшукової інформації та налагодження взаємодії з аналогічними групами, іншими підрозділами, громадою [6].

2. Організація розстановки допоміжних оперативно-розшукових сил Національної поліції на території оперативного обслуговування щодо незаконного заволодіння транспортними засобами.

Допоміжні сили оперативно-розшукової діяльності, які використовуються в процесі протидії злочинності підрозділами Національної поліції України, умовно поділяються на наступні види: 1) внутрішні – посадові особи підрозділів Національної поліції, які не наділені правом здійснення оперативно-розшукової діяльності; 2) зовнішні – працівники інших правоохоронних органів, державних та приватних установ та організацій, що не мають законодавчо закріпленого права здійснення оперативно-розшукової діяльності, а також окремі громадяни, які залучаються до виконання окремих завдань оперативно-розшукової діяльності [7, с. 54].

Аналіз організації оперативного обслуговування кримінальною поліцією лінії роботи щодо незаконного заволодіння транспортними засобами показав, що у процесі оперативного обслуговування лінії роботи щодо незаконного заволодіння транспортними засобами підрозділи кримінальної поліції, як правило, використовують допомогу таких підрозділів поліції: органів досудового розслідування; підрозділу патрульної служби поліції; управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування; відділу міжнародного поліцейського співробітництва; управління КОРД; управління превентивної діяльності; управління інформаційно-аналітичної підтримки.

Як показали результати дослідження М. Черниша та С. Салтовця, підрозділи кримінальної поліції під час зовнішньої взаємодії в процесі оперативно-розшукової протидії незаконним заволодінням транспортними засобами найчастіше взаємодіють з такими суб'єктами, як: прокуратура та суд; підрозділи Інтерполу; органи Державної прикордонної служби; нотаріуси; суб'єкти підприємницької діяльності різних форм власності, що здійснюють продаж або трейд-ін автотранспорту; суб'єкти підприємницької діяльності, що надають різного роду сервісні послуги з обслуговування автотранспорту; страхові установи та організації; населення; громадські об'єднання, в тому числі в соціальних мережах; засоби масової інформації [8].

Звісно, запропонований авторами перелік суб'єктів, які залучаються до процесу оперативно-розшукової протидії незаконним заволодінням транспортними засобами, може бути взятий за основу при формуванні переліку суб'єктів, яких доцільно залучати до виконання завдань оперативного обслуговування кримінальною поліцією лінії роботи щодо незаконного заволодіння транспортними засобами.

Аналіз наукових джерел та практики організації оперативного обслуговування кримінальною поліцією лінії роботи щодо незаконного заволодіння транспортними засобами показав, що у процесі оперативного обслуговування лінії роботи щодо незаконного заволодіння транспортними засобами підрозділи кримінальної поліції, як правило, використовують допомогу таких суб'єктів, як: підрозділи Інтерполу; органи Державної прикордонної служби; органи Державної служби морського і внутрішнього водного транспорту та судноплавства України; нотаріуси; представники органів управління територіальних громад; представники органів місцевого самоврядування; експертні установи; суб'єкти підприємницької діяльності різних форм власності, що здійснюють продаж або трейд-ін автотранспорту; суб'єкти підприємницької діяльності, що надають різного роду сервісні послуги з обслуговування автотранспорту; страхові установи та організації; фізичні особи; громадські об'єднання, в тому числі в соціальних мережах; засоби масової інформації.

Звісно, казати про розстановку вказаних суб'єктів на території оперативного обслуговування не можна, адже вказані суб'єкти, як правило, сприяють виконанню лише окремих завдань оперативного обслуговування кримінальною поліцією лінії роботи щодо незаконного заволодіння транспортними засобами. При цьому такі завдання, як правило, пов'язані з їхньою професійною діяльністю або доступом до певних джерел інформації. Однак у процесі організації оперативного обслуговування кримінальною поліцією лінії роботи щодо незаконного заволодіння транспортними засобами наявність таких суб'єктів повинна враховуватися, наприклад, при розстановці внутрішніх допоміжних сил та спеціальних оперативно-розшукових сил Національної поліції.

3. Організація розстановки спеціальних оперативно-розшукових сил Національної поліції на території оперативного обслуговування щодо незаконного заволодіння

транспортними засобами.

Аналіз наукових джерел та практики організації оперативного обслуговування кримінальною поліцією лінії роботи щодо незаконного заволодіння транспортними засобами показав, що у процесі оперативного обслуговування лінії роботи щодо незаконного заволодіння транспортними засобами підрозділи кримінальної поліції, як правило, використовують допомогу негласних позаштатних працівників та осіб, які на конфіденційній основі надають інформацію негласно (конфіденти).

Розстановка негласних позаштатних працівників на об'єктах або окремих територіях оперативного обслуговування кримінальною поліцією лінії роботи щодо незаконного заволодіння транспортними засобами здебільшого здійснюється шляхом їх підбору відповідно до обраного режиму оперативного обслуговування або за результатами аналізу стану оперативної обстановки та можливостей оперативно реагувати на зміни в оперативній обстановці.

Що стосується конфідентів, то вони, як правило, підбираються з-поміж зовнішніх суб'єктів, перелічених нами вище, які належать до додаткових сил оперативно-розшукової діяльності та надають відповідну інформацію на умовах негласності та конспірації.

У цілому розстановка сил підрозділів кримінальної поліції на території оперативного обслуговування щодо незаконного заволодіння транспортними засобами має специфіку, яка полягає в тому, що завжди необхідно враховувати зміни в оперативній обстановці та бути готовим до маневрування сил оперативно-розшукової діяльності.

1. Давидюк В.М. Концептуальні засади діяльності оперативно-розшукових сил Національної поліції у протидії злочинності : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.09. Харків : ХНУВС, 2020. 40 с.

2. Ігор Клименко презентував нову модель організації діяльності Національної поліції України. *Національна поліція України*. URL : <https://www.npu.gov.ua/news/igor-klimenko-prezentuvav-novu-model-organizatsii-diyalnosti-natsionalnoi-politsii-ukraini>.

3. Гусаров С. М. Сучасний стан побудови організаційної структури Національної поліції України. *Проблеми сучасної поліцейстики : тези доп. наук.-практ. конф.* (м. Харків, 20 квіт. 2022 р.). Харків : ХНУВС, 2022. С. 32–36.

4. Гусаров С. М. Деякі питання оптимізації структури Національної поліції України. *Наше право*. 2017. № 1. С. 27–32.

5. Христов О. Л. Організація і тактика попередження та розкриття незаконних заволодінь транспортними засобами, поєднаних з насильством : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Дніпропетровськ : ДДУВС, 2010. 20 с.

6. Авагімов А. А. Оперативно-розшукова протидія незаконному заволодінню транспортними засобами, поєднаному з насильством, небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Харків : ХНУВС, 2021. 20 с.

7. Давидюк В. М. Класифікація допоміжних сил оперативно-розшукової діяльності в процесі протидії злочинності підрозділами Національної поліції України. *Visegrad journal on human rights*. 2019. № 6 (2). Р. 53–57.

8. Черниш М. О., Салтовець С. А. Зовнішня взаємодія підрозділів кримінальної поліції під час оперативно-розшукової протидії незаконним заволодінням транспортними засобами. *Форум права*. 2017. № 5. С. 421–426.